

La connexió mafiosa de Silvio Berlusconi

Tema tabú a Itàlia, les ombres sobre les relacions i els negocis de l'ex-primer ministre amb la màfia italiana sempre han planat sobre la seua figura. Lligams amb societats utilitzades pel crim organitzat on s'entrecreuen les finances del Vaticà i lògies maçòniques, misteris foscos sobre la seua fortuna, l'amistat de la seua mà dreta a Forza Italia amb tots els clans mafiosos i les sospites de blanqueig de capital del narcotràfic han estat sempre a sobre d'ell. El desmuntatge de la legislació antimàfia durant els seus mandats sempre ha fet dubtar si la seua entrada en política va estar patrocïnada per la Cosa Nostra.

Reportatge de *Moisés Pérez*

Itàlia és el país de les sospites i dels misteris mai sabuts. A la terra que va engendrar el crim organitzat, tota història plena de tripijocs acaba entrecreuant-se amb la màfia. Siga al nord o al sud. Conegudes per les confessions dels *pentiti* –denominació amb la qual es coneixen als penedits d'aquestes organitzacions–, moltes han estat posades en qüestió. I encara més quan qualsevol conspiració té cabuda a la història del país transalpí.

Tot i que és un tema tabú tant a la majoria de mitjans de comunicació i, fins i tot, als seus adversaris polítics, des dels seus inicis al món empresarial ha planat la incògnita de quina era la relació entre l'ex-primer ministre i magnat, Silvio Berlusconi, amb la màfia italiana. Descartant teories sense base i acudint a les investigacions judicials i periodístiques que van traure a la llum molts lligams

d'*Il Cavaliere* amb el crim organitzat, el llibre *Crónicas de la Mafía* (Libros del KO), d'Íñigo Domínguez, realitza en un dels capítols una radiografia sense miraments d'aquestes connexions.

Com sol ocórrer al país transalpí, els vincles de Berlusconi amb la màfia constitueixen una autèntica història de novel·la negra. Del treball del seu pare, passant per un complex sistema societari utilitzat per la màfia a paradisos fiscals i amb clients com el Vaticà i lògies maçòniques, i acabant pels dubtes sobre la seua fortuna i la raó final de la seua entrada en política. Els lligams amb la màfia estan presents a tota la seua trajectòria política i empresarial. Però cap sentència judicial ho ha acreditat mai.

'Il Cavaliere nero'

Estudiant de dret, Berlusconi va guanyar-se la vida durant la seua època

universitària cantant a creuers i venent aspiradores. Una vida, però, que prompte va abandonar en acabar els seus estudis. De sobte, va convertir-se en un gran constructor. Del no-res, i amb tan sols 25 anys, va fundar l'empresa Cantiere Riuniti Milanese, amb la qual va realitzar el seu primer negoci urbanístic.

Una operació que va poder posar en marxa gràcies a l'aval de la Banca Rasini, on treballava el seu pare, un banc que tenia un historial gens estètic: Michele Sindona, el banquer de la màfia italiana durant anys i amic personal de l'ex-primer ministre democristià Giulio Andreotti, va assenyalar aquesta entitat com una de les moltes que va utilitzar la Cosa Nostra. No debades, la justícia italiana va establir que fins al 1980 "Andreotti fou el referent polític dels *capos* més rics de la Cosa Nostra." I banquers vinculats a Berlusconi van assegurar que el democristià va dissenyar l'estratègia d'èxit del magnat.

Amb la mirada posada a fer més gran el seu imperi, el següent pas d'*Il Cavaliere* va ser crear altra societat, Edilnord. Els diners per engegar aquesta mercantil va posar-los una empresa suïssa de nom impronunciable. El seu primer projecte, la construcció d'una urbanització de luxe denominada Milano Due, entre els anys 1972 i 1979, va reportar-li un guany d'1,5 milions d'euros. D'aquesta operació, però, va sorgir un interrogant: qui hi havia posat els diners? Si s'estirava d'un fil embolicat de societats fantasma, testaferrós i diners procedents del paradís fiscal per excel·lència, s'arribava a dues conclusions: que el propietari treballava per a Sindona i que una de les societats d'aquest esquema havia estat utilitzada pels Cuntrera-Caruana, un dels grans clans mafiosos de l'època, per moure els diners del narcotràfic als Estats Units i el Canadà.

La utilització d'aquests entramats opacs i amb presència en territoris deslocalitzats no va passar inadvertida per a la Guardia di Finanza. Una investigació d'aquesta mena de policia judicial de

El magnat Silvio Berlusconi durant un acte del partit que va fundar, Forza Itàlia.

caràcter militar centrada a perseguir delictes fiscals va deixar al descobert tota la xarxa. Però Berlusconi va fer el seu primer regat a la justícia. El responsable de la inspecció, Massimo Maria Berruti, va tancar el cas sense cap conseqüència i poc després va abandonar el seu lloc de treball per a creuar la porta giratòria i acabar sent empleat d'*Il Cavaliere*. Berruti va convertir-se en parlamentari del partit de l'ex-primer ministre i va estar condemnat, quadrant de forma concèntrica el cercle, per subornar agents del seu antic cos amb l'objectiu de deixar en pau les empreses del magnat.

Durant els seus inicis a l'empresa, Berlusconi va començar a forjar la seua projecció pública. I per això, va apuntar-se a la lògia maçònica il·legal Propaganda Due P-2, formada per una elit de polítics, banquers, militars i periodistes d'idees de tendència pro-feixista. El gran

cervell d'aquesta organització era **Sindona**. I, casualment, el seu segell va estar al darrere de dues de les empreses més importants de Berlusconi: Immobiliare San Martino i Fininvest Srl, germen del gran imperi que construirà. Com de costum, la sospita va estar en qui va posar els diners per fer funcionar aquestes societats mercantils. En aquest cas, es tractava de dues societats controlades per la lògia i que tenien la seu a la mateixa direcció d'on el *capo* **Joe Adonis**, exportador del crim organitzat a Milà, feia els seus negocis.

Els tentacles de Sindona també van arribar al Vaticà. Junt amb monsenyor Paul Marcinkus, del mateix barri on operava Al Capone, i **Roberto Calvi**, director del Banc Ambrosià, van crear una xarxa on el banc de la Santa Seu va fer diners amb el blanqueig de diners d'origen mafios, de la qual tots van eixir guanyant.

Calvi, de fet, va finançar les activitats televisives de Berlusconi i va fer negocis urbanístics comuns a Sardenya a través de **Flavio Carboni**, un obscur empresari vinculat a la màfia i la P-2. La Direcció Antimàfia Italiana va topar-se amb Berlusconi rastrejant les activitats de Calvi.

La investigació va descobrir que un any abans de la creació oficial de la societat angular de l'imperi de Berlusconi, Fininvest, hi havia una altra societat denominada igual a les Bahames. Un informe demolidor del Banc d'Itàlia, a més, va deixar al descobert que una altra societat vinculada al cercle mafios de diversos constructors, caps del clan dels Bolognetta i associats de famílies mafioses dels Estats Units tenia participacions en la mateixa mercantil.

Anys després, el magnat, a través de l'advocat David Mills, replicaria la xarxa d'empreses a paradisos fiscals que →

→ Sindona va usar al Vaticà. Un entramat utilitzat per evadir impostos, falsejar balanços i pagar assumptes tèrbols com ara finançar il·legalment el Partit Socialista de Bettino Craxi, corrompre inspectors de la Guardia di Finanza i comprar jutges, segons han demostrat els tribunals, tot i no haver-hi condemnes.

L'aconseguidor sicilià i el jardiner mafiós

A tota història que es parli de Berlusconi sempre sorgeix el nom de **Marcello Dell'Utri**, amic sicilià del magnat i que després seria la seua mà dreta a Forza Italia i al seu conglomerat empresarial, després de passar una temporada com a ajudant d'un empresari esquitxat fins a dalt per les seues relacions amb la màfia. Dell'Utri, de fet, és el nexa de Berlusconi amb el crim organitzat, segons han corroborat fins a 37 *pentiti*.

Amb la màfia realitzant diversos segrests a empresaris reconeguts, Dell'Utri va fer d'intermediari entre l'ex-primer ministre i el crim organitzat per garantir la seguretat del magnat. Segons el Tribunal Suprem del país transalpí, la primera reunió entre importants *capos* de la Cosa Nostra i Berlusconi va produir-se el 1974. El mateix tribunal ha confirmat que

diverses vegades *Il Cavaliere* va pagar "sumes conspícues" a la màfia a canvi de protecció. Nombrosos *pentiti* afirmen que Berlusconi va realitzar aportacions al crim organitzat durant anys i que aquests van invertir a les seues empreses. Fins i tot, alguns van apuntar que el *capo Stefano Bontate* va invertir en l'imperi mediàtic del magnat i que a través de les seues empreses la màfia va blanquejar diners. Un fet que mai s'ha comprovat.

Unes sospites de lligams amb la màfia que arriben fins i tot al futbol. Com a propietari del Milan, Berlusconi va pagar part del fixatge del davanter Gianluigi Lentini el 1992 en negre usant la societat FIMO, fundada per un banquer d'extrema dreta que va participar en la primera gran operació immobiliària del magnat sota sospita. La societat mercantil arrossega un historial més que dubtós: va ser clau en l'operació contra el blanqueig de diners procedent del tràfic de drogues encapçalada pel jutge antimàfia **Giovanni Falcone** i l'FBI, i també va aparèixer com a canal per pagar les comissions que van finançar il·legalment el Partit Socialista Italià i la Democrazia Cristiana.

Dell'Utri, però, va comptar amb més col·laboradors. Durant uns quants anys

el considerat com a "pont de la màfia de l'organització mafiosa del nord d'Itàlia", en paraules del fiscal antimàfia assassinat **Paolo Borsellino**, va exercir com a jardiner de Berlusconi. Es tractava de **Vittorio Mangano**, assenyalat pel *pentito* Gaetano Grado com a transportista de feixos de bitllets en un cotxe per entregar-los a Dell'Utri, que després els invertia en els projectes urbanístics de Berlusconi. Diversos *pentiti* també van acusar el lloctinent de l'ex-primer ministre d'haver blanquejat prop de 145 milions d'euros del negoci de la droga, just al que es dedicava Mangano i la màfia. L'acusació no ha estat corroborada mai.

Polític per la gràcia mafiosa?

Abans que el duopoli conformat pel Partit Socialista Italià (PSI) i la Democrazia Cristiana s'enfonsara per la corrupció massiva destapada per procés de Mans Netes, Berlusconi va apostar per la carta del PSI. I amb l'aparició del sanguinari *capo* del clan dels Corleone comandat per **Toto Riina**, un dels mafiosos més temuts, els camins entre Dell'Utri i la màfia van tornar a creuar-se després de trencar llaços el 1981 amb la Cosa Nostra. Riina aspirava a entrar en contacte

Berlusconi i la seua mà dreta al seu imperi empresarial i a Forza Italia, Marcello Dell'Utri. Està considerat com l'intermediari de *Il Cavaliere* amb la Cosa Nostra.

amb Craxi, ja que no es refiava d'Andreotti, i va utilitzar la relació privilegiada de Berlusconi per aconseguir el seu propòsit.

Una mostra de la relació intempestiva entre la màfia i la política que també plana sobre la carrera de l'ex-primer ministre d'Itàlia. Si Silvio Berlusconi va fer en aquest cas d'intermediari, amb el naixement de Forza Italia, el seu partit de centredreta, els dubtes de fins a quin punt va estar la màfia implicada en l'entrada en política del magnat el 1994 per obtenir beneficis a canvi de vots són considerables. Però no s'ha provat mai res.

Els plans de Riina per consolidar-se com a referent mafiós i buscar un pacte amb l'Estat que els atorgara certes rendes va frustrar-se amb la seua detenció. Amb **Riina i Vito Ciancimino**, un altre *capo* poderós, arrestats, Bernardo **Provenzano** (mort recentment) va aconseguir els regnes del crim organitzat. I, segons l'esquema que investigaven aleshores els fiscals de Palerm, Dell'Utri va establir relació amb el nou *capo di capos*. Diversos *pentiti* han assenyalat que Provenzano va firmar un pacte amb Dell'Utri per donar suport al projecte polític de Berlusconi, a canvi de concessions beneficines per a la màfia. L'onada d'atemptats començada per Riina va aturar-se a finals del 1993.

Un any després Berlusconi seria primer ministre durant un temps breu, però suficient per començar una tasca que remataria després als seus successius mandats: desmuntar la legislació antimàfia creada per combatre el crim organitzat. Així doncs, articles com el 41 bis, que permetia dures mesures d'aïllament a les presons contra els mafiosos i que havia fet que molts es convertiren en penedits, o la mateixa llei que els assegurava protecció van veure's reduïdes a la mínima expressió.

L'esclat del procés de la *trattativa*, nom que reben els presumptes pactes entre alts càrrecs de l'Estat i la cúpula mafiosa de la Cosa Nostra, en concret

De dalt a baix, Toto Riina, un dels *capos* més sanguinaris de la màfia, va estar en contacte amb Berlusconi quan aquest sospesava entrar en política. Bernardo Provenzano, successor de Riina com a *capo di tutti capi* de la màfia i que ha mort recentment, va negociar amb el lloctinent de Berlusconi quan aquest va ser per primera vegada primer ministre. L'històric polític italià Giulio Andreotti, que va estar assenyalat per ser el referent polític de la Cosa Nostra fins a l'any 1980, va tenir una relació amistosa amb l'ex-primer ministre. Vittorino Mangano, jardiner personal de Berlusconi i també *capo* de la màfia. Retall del diari *La Padania*, vinculat a la Lliga Nord d'Umberto Bossi, que aleshores va ser molt crític amb Berlusconi i que qüestionava els inicis empresarials d'*Il Cavaliere*.

del clan dels Corleone, aporten més sospites sobre el suport de la màfia a Forza Italia. "El meu pare deia que Forza Italia havia nascut gràcies a la *trattativa* i que Berlusconi era producte d'aquests acords", va dir durant els judicis el fill de Ciancimino, que va assegurar que el seu pare –artífex del saqueig mafiós de Palerm– va invertir 770 milions d'euros en el projecte urbanístic estrella de Berlusconi.

La Fiscalia de Palerm va investigar aquest assumpte. De fet, però, va arxivar el cas. Un dels braços econòmics d'aquest *capo* tenia com a conseller delegat al germà de Dell'Utri. Un informe policial del 1987 alertava que aquesta societat estava "gestionada per la màfia per rentar diners bruts procedents de delictes".

La condemna el 2013 de Dell'Utri per diversos delictes, un dels quals per associació mafiosa, va trencar l'amistat íntima entre Berlusconi i el seu lloctinent, en deixar-lo fora de les llistes electorals. D'ençà que Dell'Utri va treballar per al magnat sempre va rebre diners, suposadament per comprar el seu silenci. Encara que també presumptament per col·locar-lo en altres societats, ja que no es quedaven només en comptes propietat de la seua família. A altra causa judicial que l'afecta, s'investiguen prop de 70 comptes bancaris corresponents a *capos* mafiosos, testaferreros o societats pantalla.

Amb Silvio Berlusconi acumulant condemnes que van des de delictes de prostitució infantil fins als fiscals, les relacions amb la màfia continuen planant sobre la seua carrera política i empresarial, tot i que no estan resoltes. Encara que les paraules pronunciades l'any 2000 pel seu amic i president del *holding* empresarial del magnat, **Fedele Confalonieri**, són evidents: "La veritat és que si Berlusconi no haguera entrat en política, si no haguera fundat Forza Italia, nosaltres estariem baix d'un pont o en la presó per acusació de màfia". Queda clar. ●